

וְהִטִּיפוּ

מילים: עמוס ט', 13

לחן: דוד זהבי

וְהִטִּיפוּ הַהָרִים עָסִים
וְכָל-הַגְּבָעוֹת תִּתְמוּגְגָנָה.

נוה בגל, גן חרצית
צור הדסה

דוד זהבי (1910 - 1977)

מלחין ישראלי, יליד יפו. בן למשפחה חסידית שעלתה מרומניה ב-1877, ומאוחר יותר עברה ליפו. כשהחלו לבנות את תל אביב בילדותו, ספג דוד זהבי גם זמירות מאביו החזן, וגם את צלילי המזרח מבתי הקפה הערביים. לאחר שמונה שנות לימוד יצא לעבוד והצטרף לתנועת "הנוער העובד". הוא עבד ביישור חולות, בבניין, בריצוף, בדפוס ולבסוף בחשמלאות. זהבי לא למד מוזיקה בצורה מסודרת, אך מגיל שמונה היה לו חליל והוא ניגן בו בלי שנזקק לעזרת מורה. אחותו אפשרה לו להתנסות בכינור, במהלך שיעורי המוזיקה שלה, אולם הוא בחר לנגן בפסנתר.

המשבר וחוסר העבודה בארץ הובילו את זהבי במסגרת "הנוער העובד" להכשרה חקלאית במושבות יהודה, ולהתיישבות בקיבוץ נען כאחד המייסדים, שם גר עד סוף ימיו. לחני שיריו ומילותיהם משקפים את המשימות הלאומיות של תקופתו, והעשירו את חווית החג בקיבוץ. כחבר "הנוער העובד" הלחין שירים על עבודה ומצוקת העובד. בנוסף, זהבי הדריך שירה בציבור ביישובים רבים של ההתיישבות העובדת.

על השיר

השיר מתייחס להיבטים שונים של חקלאות בארץ ולכן מתאים גם לחג סוכות (חג האסיף), לשבועות (חג הקציר) בנוסף לפסח כפי שנכתב במקור. שיר זה נכתב למקהלה בארבעה קולות, והוא רק חלק מן השיר המקורי, המתחיל ב "הנה ימים באים נאם ה' ונגש חורש בקצר ודרך ענבים במשך החרע והטיפו ההרים עסיס וכל הגבעות תתמוגגנה" (עמוס ט', 13).

התוכן של השיר מתייחס לשפע כלכלי, חקלאות מפותחת ובנייה מרובה. תיאור העתיד הנפלא הצפוי לעם בארצו, בפי הנביא עמוס, המנבא שהשפע יהיה כה גדול שעונה חקלאית אחת תחפוף לעונה חקלאית אחרת, משום כך מתאים לשיר את שיר זה בחג הסוכות. רעיון זהובא לידי ביטוי במשפטים הבאים בשיר: "והטיפו ההרים עסיס" - עצי הגפן ועצי הזית (שגדלים על ההרים) יהיו עמוסי פירות, שמהם יטפטפו מיץ ענבים ושמן, וייצרו תחושה שההרים נוטפים זולגים יין ושמן. "תתמוגגנה" - תימסנה, תיטופנה עסיס של ענבים ושמן.

על הלחן

האופי העליז והריקודי של השיר מבטא את שמחת הפריון ואת תנועת ההרים והגבעות. מנגינת השיר מתחלקת לשני חלקים: חלק א', המורכב ממשפט אחד החוזר פעמיים, וחלק ב' החוזר אף הוא פעמיים, אולם בצלילים גבוהים יותר, ובשינוי קל במנגינה בסוף השיר.

מהלך הפעילות

נשוחה על תוכנו של השיר ועל משמעות המילים "והטיפו" - ינזלו; עסיס - מיץ; תתמוגגנה - תיטופנה, תנזלנה, תימסנה.

נשוחה על הסיבות לשירת שיר זה בתקופת חג האסיף.

נאזין לשיר. אחרי המילה "עסיס" נמחא כף, ובמילה "תתמוגגנה" - נמחא שתי מחיאות.

נשיר את השיר ונשים לב לשני חלקיו.

נרקוד ריקוד במ עגל. נמציא תנועה לחלק א', ונקפיד לשנות את התנועה בחלק ב' של השיר.

נתזמר את השיר. בחלק א' נקיש במצילה (או במצילתיים קטנים) - בסוף המשפט, ובחלק ב' ננגן בכלי על פי מקצב השיר.

פעילויות נוספות

נבדוק את התאמתו של השיר לתקופה נוספת בשנה.

נתייחס לשבעת המינים שבהם נתברכה ארץ ישראל, ונחשוב אלו מן המינים מבשילים בעונת הסתיו, אלו מן המינים נמצאים בסוף תקופתם ואותם ניתן "לאסוף", ואלו מהם צריכים לזרוע?

נשיר שירים הקשורים לנושא, כגון: "ארץ זבת חלב ודבש"/עמנואל עמירן.

וְהִטִּיפוּ מילים: עמוס ט', 13, לחן: דוד זהבי

f

סִיס - עָ - רִים - הָ - הָ פוּ - טִי - הָ - הָ פוּ - טִי - הָ - הָ

נָה - גָּ - מוֹ - מִתְּ - עוֹת - גָּב - הָ כָּל - הָ

נָה - גָּ - מוֹ - מִתְּ - עוֹת - גָּב - הָ כָּל - הָ

אלה נבון, גן דקל
קיבוץ גבעת חיים איחוד

